

امارت اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد، حج و اوقاف

ریاست ارشاد و انسجام مساجد

موضوع خطابت روز جمعه و

تقریر و بیان تحریر شده که به تمام خطباء مرکز و ولایات

به هر دو زبان ملی کشور (دری و پشتو) ارسال میگردد

۴/ ربیع الاول/ ۱۴۴۴ هـ ق مطابق ۸/ میزان/ ۱۴۰۱ هـ ش

فضائل و احکام بجا آوردن عمره

إن الحمد لله، نحمده، ونستعينه، ونستغفره، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا، من يهده الله، فلا مضلَّ له، ومن يضلِّ، فلا هادي له، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله .

أما بعد: قال الله عزوجل: {وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ {الايه} البقرة: (۱۶۹)

وقال رسوالله صلى الله عليه وسلم: (الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا) صحيح البخاري

تعريف عمره:

عمره در لغت قصد جای آباد را گفته میشود و در اصطلاح زیارت کردن بیت الله به طریقه مخصوصه را گویند. (طلبة الطلبة، أنیس الفقهاء)

کسانیکه توان حج فرضی را ندارند و یا زمینه حج فرضی به آنها مساعد نمی شود مناسب است که همچون اشخاص از زندگی خود فائده گرفته عمره نمایند چراکه از یک طرف به زندگی اعتبار نیست و از طرف دیگر شرائط حج فرضی سخت است، برای هرکس زمینه آن مساعد نمیشود که حج نماید.

وزارت ارشاد، حج و اوقاف امارت اسلامی افغانستان در شرائط دشوار فعلی کوشش کرد تا زمینه رفتن و سهولت ها را برای مردم خود جهت ادای عمره آماده و خدمات بهتری فراهم نماید.

فضائل عمره: عمره آنقدر فضیلت دارد که الله تعالی آن را با حج یکجا ذکر کرده: {وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ {الايه}؛ البقرة: (۱۶۹) ترجمه: و پوره کنید حج و عمره را خاص از برای الله .

حضرت عبدالله ابن عباس رضی الله عنهما می فرماید: (إِنَّهَا لَقَرِيْنَتُهَا فِي كِتَابِ اللَّهِ) صحيح البخاري

ترجمه: عمره با حج یکجادر قرآن کریم ذکر شده است اگر چه حکم یکی از دیگر جدا است.. [عمدة القاري]

عمره آن عبادتی است که به اثر ادای آن گناهان بخشیده میشود، در یک حدیث شریف آمده است: (

عمره فقر را از بین میبرد و گناهان را محو میکند دریک حدیث مبارک اینطور آمده است: (تَابِعُوا بَيْنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ وَالذُّنُوبَ كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرُ حَبْثَ الْحَدِيدِ وَالذَّهَبَ). رواه الترمذي والنسائي

ترجمه:- از عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه روایت است میگوید که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: حج و عمره را یکی در عقب دیگر اداء کنید چراکه این هر دو فقر و گناهان را از بین میبرد طوریکه کوره آهنگری چرک آهن و طلا را از بین میبرد.

بنامناسب است که کسانیکه حج کرده اند، عمره را هم اداء کنند تا مصداق این حدیث قرار گیرند.

عمره کردن در ماه مبارک رمضان در اجر و ثواب معادل حج است بدلیل فرموده رسول الله صلی الله علیه وسلم: (عُمْرَةٌ فِي رَمَضَانَ تَعْدِلُ حَجَّةً) متفق علیه .

ترجمه:- نبی علیه السلام فرموده اند که ادای عمره در ماه مبارک رمضان برابر حج فرضی است، یعنی اجر و پاداش عمره در رمضان معادل اجر و پاداش حج فرضی است.

عمره کننده گان وفود الله تعالی نامیده شده اند. در حدیث دیگری آمده است: (عن جابر، قال: قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: (الْحُجَّاجُ وَالْعُمَرَاءُ وَفِدَاؤُ اللَّهِ؛ دَعَاؤُهُمْ فَأَجَابُوهُ، وَسَأَلُوهُ فَأَعْطَاهُمْ). البزار وقال الهيثمي: رجاله ثقات

ترجمه: از حضرت جابر رضی الله عنه روایت شده میگوید که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: حجاج و عمره کنندگان وفود (مهمانان) الله تعالی اند، دعای شان را الله قبول میکند و آنچه سوال کنند الله تعالی برایشان میدهد.

عمره عمل رسوالله صلی الله علیه وسلم است پیامبر صلی الله علیه وسلم چهار مرتبه برای ادای عمره احرام بسته کرده اند.

اول:- در سال ششم هجری در ماه ذی القعدة بخاطر ادای عمره و حج احرام بسته کردند که از طرف مشرکین مکه در

منطقه حدیبیه برای آنها اجازه داده نشد و قضائی آن را در سال هفتم هجری در ماه ذی القعدة بجای آوردند که این

عمره را بنام عمره القضاء گویند، دوم: در سال هشتم هجری در ماه ذی القعدة برای ادای عمره از جعرانه احرام عمره

بسته کردند و عمره سوم: آن در سال دهم هجری در حجة الوداع صورت گرفته که تمام عمره های که پیامبر علیه السلام

انجام داده سه عمره میشود و این دلالت به فضیلت عمره میکند که در حدیث شریف آمده: (عَنْ قَتَادَةَ سَأَلْتُ أَنَسَ رَضِيَ اللَّهُ

عنه كَيْفَ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ قَالَ أَرْبَعُ (عُمْرَةٍ) الْحُدَيْبِيَّةِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ حَيْثُ صَدَّهُ الْمُشْرِكُونَ وَعُمْرَةٌ مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ

حَيْثُ صَالَحَهُمْ وَعُمْرَةٌ الْجِعْرَانَةَ إِذْ قَسَمَ غَنِيمَةَ أَرَاهُ حُنَيْنٍ قُلْتُ كَمْ حَجَّ قَالَ وَاحِدَةً). صحيح البخاري ط: طوق النجاة

ترجمه:- قناده رضی الله عنه میگوید ما از حضرت انس رضی الله عنه پرسیدیم که رسول الله صلی الله علیه وسلم چند

عمره کرده اند: او برایم گفت که پیامبر صلی الله علیه وسلم چهار مرتبه عمره کرده اند: اول، عمره حدیبیه در ماه ذو

القعدة در سال ششم و قتیکه مشرکین پیامبر علیه السلام را از رفتن به بیت الله منع کردند، و صلح صورت گرفت؛ دوم:

بعد از صلح حدیبیه در سال هفتم در ماه ذی القعدة، و سوم: عمره که در سال هشتم از جعرانه احرام بسته کردند بعد

از تقسیم غنایم فکر میکنم که غنائم (حنین) بود، بازم پرسیدم که پیامبر علیه السلام چند حج کرده اند حضرت انس

برایم گفت یک حج کرده اند. و عمره چهارم را در حجة الوداع ادا نموده اند.

و قتیکه به اثر صلح حدیبیه به رسول الله صلی الله علیه وسلم فتح نصیب شد بعد از آن زیاد عمره کردند، امروز که به ما

و شما الله تعالی فتح و نصرت نصیب کرده ماهم باید در پهلوی جهاد مسلحانه به ادای عمره روی بیاوریم و کوشش کنیم

که عمره زیاد اداء کنیم تا اینکه شکر این نعمت را بجا آوریم.

در عمره اجر و پاداش به اندازه زحمت و مصرف میباشد، پس مناسب است که بخاطر بجا آوردن عمره مال حلال خود را

مصرف نمایند تا که اجر و ثواب بیشتر را بدست بیاورید .

(عَنْ عَائِشَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - قَالَتْ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فِي عُمْرَتِي: إِنَّ لَكَ مِنَ الْأَجْرِ عَلَيَّ قَدْرٌ

نَصَبِكَ وَنَفَقَتِكَ). سنن الدارقطني

ترجمه:- حضرت عائشه رضی الله عنها میگوید که رسول الله صلی الله علیه وسلم در باره عمره من برایم گفت ، یقیناً است از برای تو اجر وپاداش به اندازه زحمت وخرچ کردن مال تو.

پس مناسب است کسی را که الله تعالی صحت و مال نصیب کرده باید به زیارت بیت الله شریف برود و خود را از ثواب محروم نکند.

در حدیث قدسی آمده است: (عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: قَالَ اللَّهُ: إِنَّ عَبْدًا صَحَّحْتُ لَهُ جِسْمَهُ، وَوَسَّعْتُ عَلَيْهِ فِي الْمَعِيشَةِ يَمْضِي عَلَيْهِ خَمْسَةُ أَعْوَامٍ لَا يَفِدُ إِلَيَّ لِمَحْرُومٍ). صحیح ابن حبان ترجمه:- از ابوسعید الخدری روایت شده است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند الله تعالی میفرماید: یک بنده ای را که جسم سالم بدهم و روزی اش را هم فروان کنم و پنج سال با او بگذرد و به طرف ما سفر نکند (یعنی بیت الله شریف) یقیناً این شخص از ثواب محروم است.

عمره را پیامبر علیه السلام حج کوچک شمرده ، رسول الله صلی الله علیه وسلم به عمرو ابن الحزم اینطور نوشت :
العمره الحج الأصغر (السنن الصغرى للبيهقي . ترجمه:عمره حج کوچک است .

رسول الله صلی الله علیه وسلم از حضرت عمر تقاضا کرد که در وقت ادای عمره من را از دعای خود فراموش مکن در یک روایت دیگر اینطور آمده است: (عمر بن الخطاب - رضي الله عنه - قال : استأذنتُ رسولَ الله -صلى الله عليه وسلم- في العُمرة ، فأذن لي ، وقال لي : لا تنسنا يا أُخيَّ من دعائك - أو قال : أشركنا يا أُخيَّ في دعائك). أحمد ، وأبو داود ، والترمذی وابن ماجه

ترجمه:- حضرت عمر میگوید من از رسول الله صلی الله علیه وسلم بخاطر ادای عمره اجازه خواستم و رسول الله صلی الله علیه وسلم برایم اجازه داد و برایم گفت ای برادر من را از دعای خود فراموش مکن یا اینطور گفت ای برادر مرا در دعای خود شریک کن.

حکم عمره:

بالای مسلمان در طول عمر یکبار عمره کردن سنت مؤکد است. (درالمختار). عمره های بیشتر را انجام دادن فضیلت و امر مستحب است. امام ابوحنیفه رحمه الله میفرماید: (عن محمد عن أبي حنيفة قال العمرة ليست بواجبة ومن اعتمر فقد احسن واخذ بالفضل ولا بأس ان يعتمر الرجل ما احب من العمرة) [الحجة على اهل المدينة

امام محمد از امام ابوحنیفه نقل قول میکند که ایشان فرمودند عمره واجب نیست و کسیکه عمره میکند یقیناً یک نیکی زیادی را انجام داده و به فضیلت عمل کرده و پاک نیست که یک مسلمان آنقدر عمره بکند به اندازه که خوش دارد.

از یک بار بیشتر عمره کردن:

جمهور فقهاء میگویند زیاد عمره کردن عمل مستحب است مسلمانان میتوانند در یکسال حتی در یک ماه چند بار عمره بکنند و این مذهب بیشتر اصحاب و تابعین است چرا که احادیثیکه در باره فضیلت عمره وارد شده است مطلق اند.
[الموسوعة الفقهية الكويتية]

حضرت علی رضی الله عنه گفت در هر ماه یک عمره است. حضرت انس ابن مالک رضی الله عنه وقتیکه سر او سیاه میشد یعنی موی های سرش بلند میشد عمره میکرد. [الأم للشافعی]

عبدالله ابن عمر رضی الله عنه در هر سال یک عمره میکرد. [ابن أبي شيبه ، و عبدالرزاق]

حضرت سعید ابن مسیب رضی الله عنه میگوید: که حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها در یک سال دو عمره میکرد یکی از ذا الحلیفه و دیگر از جحفه یعنی مکه تنعیم. {مسند الشافعی}

امام محمد رحمه الله میفرماید باک ندارد یک نفر در یک سال چندبار عمره کند چراکه به ما روایت رسیده است که حضرت عائشه رضی الله عنها در یک سال چند عمره کرد. [الحجة علی اهل المدينة]

عطا ابن ابی رباح میگفت کسیکه خوش دارد باید در هر ماه دوبار عمره کند.

امام احمد رحمه الله میفرماید: کسیکه عمره میکند باید موی های سر خود را بترشد و یا کم کند و در مدت ده روز تراشیدن سر امکان پذیر است. [المغنی لابن قدامة]

در یکسال چند بار عمره کردن و تکرار عمره کدام مانع شرعی وجود ندارد. چرا که این یک عبادت نفلی است بنده به اثر آن تقرب به سوی الله تعالی حاصل میکند از این رو صحابه کرام مثل حضرت عائشه، عبدالله ابن عمر رضی الله عنهم اجمعین در یکسال چندبار عمره کردند.

امام نووی میفرماید: دو یا سه بار عمره کردن مکروه نیست و حتی در یک روز انجام دادن مکروه نیست بلکه به مذهب ما زیاد عمره کردن مستحب است. [المجموع]

امام ابن عبدالبر رحمه الله میفرماید: که در یک شبانه روز زیاد عمره کرده جائز است چرا که این یک کار خیر و نیک است. [الاستذکار]

البته اگر کسی به حج میرود و از عمره کردن پی در پی خود داری کند بخاطر این که در ادای مناسک حج ضعیف نشود وقتیکه از مناسک حج فارغ شد میتواند که عمره های زیادی را بجا آورد. عمره کردن برای شخص دیگر:

عمره مانند حج یک عبادت مالی و بدنی است طوریکه حج کردن برای شخص دیگر جائز است عمره کردن نیز از برای شخص دیگر جائز است به شرط اینکه شخص دیگر او را برای اداء کردن عمره از طرف خود امر کند در حدیث شریف آمده است: (عَنْ أَبِي رَزِينِ الْعَقِيلِيِّ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبِي شَيْخٌ كَبِيرٌ لَا يَسْتَطِيعُ الْحَجَّ وَلَا الْعُمْرَةَ وَالظَّنَّ قَالَ حُجَّ عَنْ أَبِيكَ وَاعْتَمِرْ). سنن النسائي

ترجمه:- از ابی زرین عقیلی روایت است میگوید که من به رسول الله صلی الله علیه وسلم عرض کردم که ای رسول خدا پدر من زیاد ریش سفید است و نمی تواند خود او حج و عمره را اداء کند، در راه رفته نمی تواند و به سر سواری (مركب) خود را گرفته نمی تواند، پیامبر علیه السلام فرمودند به عوض پدر خود حج و عمره را اداء کن.

افعال ادای عمره:

برای ادای افعال عمره پنج کار ضروری است.

۱- احرام بستن از میقات ویا از زمین حل.

۲- طواف کعبه.

۳- دو رکعت نماز در عقب مقام ابراهیم علیه السلام اداء کردن و نوشیدن آب زم زم.

۴- سعی بین صفا و مروه.

۵- حلق یا قصر.

میقات های ادای کردن عمره:

از برای حج و عمره دو نوع میقات است؛ میقات زمانی؛ میقات مکانی.

۱- میقات زمانی: در تمام سال به نزد احناف در طول سال عمره کردن بدون کراهیت جواز دارد به استثنای پنج روز،

روز عرفه، روز عید قربان و سه روز ایام التشریق علامه شرنبلالی مینویسد کل سال وقت از برای عمره است بدون

کراهیت بغیر از پنج روز فوق الذکر. [نورالایضاح]

در یک روایت اینطور آمده است: (عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: حَلَّتِ الْعُمْرَةُ فِي السَّنَةِ كُلِّهَا إِلَّا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ: يَوْمُ

عَرَفَةَ، وَيَوْمُ النَّحْرِ، وَيَوْمَانِ بَعْدَ ذَلِكَ). السنن الكبرى للبيهقي

ترجمه:- از حضرت عائشه رضی الله عنها روایت است که میفرماید: در طول سال عمره کردن حلال است مگر در چهار

روز، روز عرفه، روز عید قربان و دو روز بعد از عید.

۲- میقات مکانی: مراد از میقات آن حدودی بنام میقات یاد میشود که برای حاجی و معتمر عبور کردن از آن جابدون

احرام جواز ندارد و اگر از این حدود و میقات بدون احرام عبور کند دم بالای او لازم می شود.

میقات اهل مکه در عمره نزد احناف تنعیم است چرا که رسول الله صلی الله علیه وسلم به عبدالرحمن ابن ابی بکر امر

کردند که عائشه رضی الله عنها را ببرد و از تنعیم احرام بسته کند.

واز برای مردم آفاقی یعنی کسانی منازل شان بیرون میقات است و پاکسانیکه از جای های دور می آیند و از همین مواضع

عبور میکنند میقات شان پنج مکان است طوریکه ابن عباس رضی الله عنهما روایت میکند: (عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ النَّبِيَّ -

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- وَقَّتَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ ذَا الْحُلَيْفَةِ وَأَهْلِ الشَّامِ الْجُحْفَةَ وَأَهْلِ نَجْدٍ قَرْنَ الْمَنَازِلِ وَأَهْلِ الْيَمَنِ يَلْمَلَمَ)

وفي رواية مسلم عن جابر بن عبد الله رضي الله عنهما قال: (ومهل أهل العراق من ذات عرق). صحيح البخاري و

صحيح مسلم

ترجمه:- از عبدالله ابن عباس رضی الله عنهما روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم تعیین نمود میقات مکانی

را برای اهل مدینه ذال الحلیفه، و برای اهل شام جحفه، برای اهل نجد قرن منازل، برای اهل یمن یلملم در روایت

مسلم برای اهل عراق ذات عرق را تعیین نمود.

کسانی که از افغانستان بخاطر ادای عمره میروند میتوانند از میدان هوایی کابل احرام بسته نمایند و یا اینکه در داخل طیاره هنگامیکه اعلان شد، احرام بسته نمایند.

طریقه ادای عمره:

اول معتمر غسل و یا وضو نموده از میقات احرام می بیند و دو رکعت نماز خوانده نیت عمره مینماید و میگوید: (اللهم انی ارید العمرة فیسرهالی وتقبلها منی) سپس میگوید این تلبیه را: (لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ) که یقیناً بعد از تلبیه گفتن محرم می شود و هنگامیکه به مکه داخل می شود، هفت دور طواف عمره می نماید بعد از آن دو رکعت نماز در مقام ابراهیم و یا هرجائی که میسر بود برایش اداء نماید و آب زمزم نوشیده بعد از آن هفت دور در میان صفا و مروه سعی کند بعد از ختم سعی، سرخود را می تراشد و یا قصر می کند که بعد از انجام این امور عمره اش به پایان میرسد.

محظورات و یا ممنوعات عمره:

قابل ذکر است که همان ممنوعات احرام حج فرضی که عبارت اند از فسق، بی هودگی، جنگ و جدل، استعمال خوشبوئی، پوشانیدن سر و روی، قطع کردن ناخونها، شکار صید حرم و یا اشاره و رهنمائی به صید این همه ممنوعات عمره نیز هستند.

احکام متفرقه عمره:

ادا کردن عمره در ماه مبارک رمضان بهتر از غیر رمضان است بدلیل فرموده رسول الله صلی الله علیه وسلم :

(عُمْرَةٌ فِي رَمَضَانَ تَعْدِلُ حَجَّةً) متفق علیه . متفق علیه

ترجمه:- نبی علیه السلام فرموده اند که ادای عمره در ماه مبارک رمضان برابر حج فرضی است، یعنی اجر و پاداش عمره در رمضان معادل اجر و پاداش حج فرضی است.

در حدیث دیگری آمده است که عمره در ماه مبارک رمضان فضیلتش به اندازه است که حج کرده باشد به همراهی رسول الله صلی الله علیه وسلم: (أَنَّهَا تَعْدِلُ حَجَّةً مَعِيَ). یعنی عُمْرَةٌ فِي رَمَضَانَ . سنن ابی داود

ترجمه:- پیامبر صلی الله علیه وسلم فرموده اند: عمره را در رمضان ادا کردن معادل این است که یک انسان همراهی من حج کرده باشد.

احرام حج و عمره در جنایت فرق ندارد هر جنایتی که در احرام حج دم را لازم میگرداند در احرام عمره هم دم را لازم میگرداند.

نوت:- از تمام خطباء، ائمه و امامان مساجد احترامانه خواهش میشود که در هر نماز جمعه از امارت اسلامی افغانستان پشتیبانی و حمایت همه جانبه نمایند، مخالفت و خیزش را بر علیه امارت اسلامی ناشکری در برابر این نعمت بزرگ و کار ناروا بدانند و سرکوب نمایند. مسلمانان باید دشمن خود را بشناسند.

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته